

HET LEVEN IN DE VESTING

Aflevering 31 van de historische reeks van Coevorden

Huib D. Minderhoud

Zes meter hoge wallen en bastions rijzen op uit het water van de binnengracht. Er voor liggen zeven ravelijnen en daar weer voor het brede stervormige glacis met de scherp afgetekende weergang. Dreigend steken de vestingkanonnen hun lopen over de borstweringen. De twee brede grachten, de zes ophaalbruggen en de machtige poortdeuren geven de burgers een gevoel van ongekennde veiligheid.

Zo moeten de Coevordenaren opgekeken hebben naar hun stad, hun vesting. De enige van een dergelijke sterkte in heel Drenthe! Als ze rondwandelen onder de hoge bomen op de wallen zien ze in de verte de "Wilsumer bergen" en aan de andere kant de kerktoren van Dalen tussen het groen van de omringende bomen. Nergens in de verre omtrek is een mooier uitzicht te vinden. En waar zijn er mooiere, rechtere straten en is er zo'n marktplein? En waar zijn er straten, die geplaveid zijn en voorzien van afvoergoten? Ook nergens! Nee, het gevoel van eigenwaarde is door de vestingbouw bij de Coevordenaren met sprongen gestegen.

Het steeds aanwezige garnizoen vormt bovendien een zekere bron van inkomsten voor middenstanders en handwerkslieden. Bakkers en slagers, handelaars in levensmiddelen, smeden en leerbewerkers, bierbrouwers en jeneverstokers, zij allen doen goede zaken. En natuurlijk kunnen ook de gelagkamers van taveernes en herbergen voortdurend op grote belangstelling rekenen. 't Soldatenvolk is dorstig! Niet voor niets is het aantal cafés in Coevorden vanouds opvallend groot geweest. En dan zijn er ook nog de markten, die altijd veel dorpelingen naar de stad lokken. Ook zij zorgen voor verteringen in gelagkamers en omzetten bij middenstand en handwerkslieden.

Maar... 't leven in de vesting heeft ook zijn nadelen. De soldaten zijn vaak ruw en vechtlustig en kijken nogal eens te diep in het glas. Met alle gewelddadige gevolgen vandien. De burgers moeten zich richten naar de openings- en sluitingstijden van de vestingpoorten. In de win-

20

De koopman en zijn personeel. Tekening van J.J. Nijman.

ter gaan ze al om acht uur 's avonds dicht en om zes uur 's morgens open. Wie te laat komt, moet poortgeld betalen en wagens en vee worden na sluitingstijd niet meer doorgelaten. 's Zomers worden de tijden aanzienlijk verruimd; dan gaat de poort om tien uur 's avonds dicht en 's morgens om drie uur al weer open. Zo wordt de bewegingsvrijheid van de vestingbewoners toch danig beperkt. Wie buiten de wallen een stuk land of een tuin bezit, mag er geen schuur bouwen of zelfs een boom planten. Het schootsveld moet onbelemmerd blijven! Er zijn nog steeds veel kleine boeren in de stad. De meesten wonen

De Vaandrig.

in de smalle, met "flinten" geplaveide achterstraten. Daar staan de schuren met de stallen, waarachter de mestbakken een plaats gevonden hebben. Elke morgen, als de kwajongens de koeien naar de weilanden buiten de stad drijven, gooit de boer de mest van zijn dieren door een opening in de stalmuur in de mestbak. Bij gebrek aan ruimte liggen er ook wel mesthopen op straat! De boer moet zijn vee ook 's zomers elke nacht op stal hebben om over voldoende mest te kunnen beschikken. Waarmee zal hij anders in het voorjaar zijn land weer vruchtbaar kunnen maken? Maar mestbakken en mesthopen, gevoegd bij datgene wat de koeien elke dag weer op straat laten vallen, vormen een bron van ongemak, ongedierte en soms ook besmettelijke ziekten. En dan praten we nog niet eens over de trekpaarden, die ook hun sporen achterlaten. Nee, het leven in de achterstraten is nu niet bepaald een toonbeeld van hygiëne. Maar ook in de hoofdstraten, waar voornamelijk kooplieden en middenstanders wonen, ligt veel vuil en afval ondanks het feit, dat iedere burger zijn eigen straatgedeelte behoort schoon te houden! Vooral als de druk bezochte markten ten einde zijn, valt er veel op te ruimen. Dan zorgt het stadsbestuur, de ma-

gistraat, voor een noodzakelijke schoonmaakbeurt, waardoor de burger weer ordentelijk over straat kan. Voor zo lang als het duurt!

In de haven, tevens kasteelgracht, liggen de schepen, de platboomde Vechtsompen, die via de waterpoort in de wal de stad zijn binnengekomen. 't Zijn er nooit veel en ze zijn altijd klein, want 't is niet gemakkelijk Coevorden over water te bereiken. Vanaf de Vecht moeten de schippers via de Kleine Vecht zeilen of bomen naar Fort Verlaat, het sluizenstelsel. Eenmaal de sluis gepasseerd, moet door de buitengracht via een smalle doorgang naar de binnengracht gevaren worden om zo de haven te bereiken. Dan is het vrachtvervoer over de weg toch beter ontwikkeld. Door paarden getrokken pak- en goederenwagens rijden regelmatig door de stad. Op weg van het Bentheimer en het Munsterse achterland naar Groningen of Friesland of omgekeerd. Ook Coevordenaren nemen actief aan dit vervoer deel. Maar ook hier legt de vesting weer allerlei belemmeringen op; bruggen en poorten en de erbij geplaatste wachten zorgen vaak voor oponthoud. Nee, 't leven in de vesting is niet alles!

In de herberg. Tekening J.J. Nijman.

Advertenties achterkant omslag: Coevorder Courant 1935.